

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-688-1-33>

**CRIMINAL LAW MEASURES TO COMBAT THE ILLEGAL
ISSUANCE OF PRESCRIPTIONS FOR THE ACQUISITION
OF NARCOTIC DRUGS OR PSYCHOTROPIC SUBSTANCES
IN THE SYSTEM FOR PREVENTING CRIMINAL OFFENSES
COMMITTED BY HEALTHCARE PROFESSIONALS**

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ПРОТИДІЯ НЕЗАКОННІЙ ВИДАЧІ
РЕЦЕПТА НА ПРАВО ПРИДБАННЯ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ
АБО ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН У СИСТЕМІ ЗАПОБІГАННЯ
КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ
МЕДИЧНИМИ ПРАЦІВНИКАМИ**

Diakur M. D.

*PhD in Law, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of
Criminal Law
Yurii Fedkovych Chernivtsi National
University
Chernivtsi, Ukraine*

Дякур М. Д.

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального права
Чернівецький національний
університет імені Юрія Федьковича
м. Чернівці, Україна*

Розвиток наркополітики є одним із важливих завдань, поставлених Європейським Союзом перед Україною. Одночасно із цим, необхідно відзначити, що система заходів, яка має бути спрямована на вирішення такого завдання має включати створення превентивних способів забезпечення реалізації політики боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів. Зокрема це стосується визначення шляхів запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються медичними працівниками. Одним із таких протиправних діянь є незаконна видача рецепта на право придбання наркотичних засобів або психотропних речовин.

Схвалення Стратегії державної наркополітики на період до 2030 року має на меті популяризацію здорового способу життя, зменшення попиту на наркотичні засоби, протидію незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів, ефективний епідеміологічний нагляд, а також надання якісних медичних та соціальних послуг особам, які їх вживають, вдосконалення порядку знищення наркотиків, узгодження системи передачі зразків контрольованих речовин, та затвердження операційного плану з її

реалізації на 2025–2027 р. роки, визначеної як один із заходів у Дорожній карті з питань верховенства права [1].

У документі одним із ефективних заходів визначено імплементацію найкращих міжнародних рекомендацій та доведених практик запобігання вживанню наркотичних засобів, психотропних речовин без медичних показань до національного законодавства [2]. У цілому підтримуючи такий захід, необхідно відзначити, що на практиці ця ініціатива може призвести до зростання кількості випадків незаконної видачі рецепта на право придбання наркотичних засобів або психотропних речовин.

Аналіз статистичної інформації, викладеної на сайті Офісу Генерального прокурора надає підставу для виявлення сумнівно значного зниження кількісного показника в останні два роки. Так, у 2020 році було обліковано 127 кримінальних правопорушень, передбачених ст. 319 КК України, у 2021 році – 751, у 2022 році – 792, у 2023 році – 398, у 2024 році – 15, станом на грудень 2025 року було обліковано 8 кримінальних правопорушень, передбачених ст. 319 КК України [3]. Дослідження поточної правотворчої діяльності, а також діяльності правоохоронних органів дозволяє стверджувати, що за останні два роки було лише раз внесено зміни до санкції ч. 1 ст. 319 КК України, а саме – покарання у виді арешту замінено на пробачийний нагляд. Більше жодних змін, які б дозволили настільки ефективно знизити кількісний показник таких суспільно небезпечних діянь не було виявлено. Наведене надає підставу припустити, що основною причиною є зростання випадків латентних кримінальних правопорушень, передбачених ст. 319 КК України, а також збільшення частоти винесення виправдувальних вироків. Аналіз судової практики щодо притягнення до кримінальної відповідальності за вчинення таких протиправних дій свідчить про те, що основною проблемою стає доведення наявності корисливого мотиву.

Разом із тим, окрім вказаного мотиву у диспозиції кримінально-правової норми передбачено також «інші особисті інтереси». По-перше, «інші особисті інтереси» – доволі оціночне поняття, оскільки, фактично, у будь-якому випадку, коли особа вчиняє умисне кримінальне правопорушення взагалі та діяння, передбачене ст. 319 КК України зокрема вона має особистий мотив; умисних та невмотивованих кримінальних правопорушень не може бути апіорі. По-друге, видається складним механізм доведення наявності причинно-наслідкового зв'язку між незаконною видачею рецепта на право придбання наркотичних засобів або психотропних речовин та певним «особистим інтересом» медичного працівника, який це вчинив.

До цього ж також варто зазначити, що в умовах інтенсифікації наркополітики, зокрема спрощення доступу наркозалежних осіб до

медичної допомоги видається доцільним створити належне кримінально-правове забезпечення, зокрема – шляхом внесення змін до ч. 1 ст. 319 КК України, яку видається доцільним викласти таким чином: *1. Незаконна видача рецепта на право придбання наркотичних засобів або психотропних речовин – карається...*

Виключення вказівки на наявність корисливого/особистого мотиву вчинення такого протиправного діяння надасть можливість охопити всі випадки незаконної видачі таких рецептів медичними працівниками, а також знизить латентність наркоманії. Окремо необхідно відзначити, що фактично таке кримінальне правопорушення не потребує виокремлення мотиву, оскільки воно має підвищений ступінь суспільної небезпечності, пов'язаний із порушенням медичним працівником низки законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів.

Окрім цього варто також переглянути види та розміри покарань та кваліфікуючі ознаки досліджуваного кримінального правопорушення. В умовах підвищення ефективності наркополітики та із урахуванням міжнародних та європейських рекомендацій видається за доцільне розглянути можливість доповнення санкції ч. 1 ст. 319 таким видом покарання як позбавлення волі. По-перше, необхідно відзначити, що розміри всіх видів покарань, передбачених ч. 1 ст. 319 є необґрунтовано низькими. Якщо медичний працівник вчиняє таке діяння, він свідомо сприяє продовженню наркотизації населення, що є, як мінімум, порушенням професійної етики, а як максимум – має серйозний вплив на фізичний, психічний та моральний розвиток суспільства. Тому, видається, що, наприклад, штраф до сімдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян чи громадські роботи на строк від ста шістдесяти до двохсот сорока годин не є співрозмірними шкоді, яку може бути спричинено таким протиправним діянням.

По-друге, у кримінально-правовій нормі порушено логіку встановлення видів та розмірів покарань для основного та кваліфікованого складу – у ч. 1 відсутнє покарання у виді позбавлення волі, а у ч. 2 – воно передбачено строком від двох до п'яти років та є безальтернативним. Отже, *видається за доцільне для ч. 1 передбачити такі покарання як пробацийний нагляд на строк до трьох років, або обмеженням волі на той самий строк, або позбавленням волі на строк до двох років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років; для ч. 2 позбавленням волі на строк від двох до п'яти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до п'яти років.*

Доцільним також видається встановити кваліфікуючою ознакою вчинення такого протиправного діяння щодо жінки, яка завідомо для винного є вагітною. Наведена пропозиція надасть можливість посилити захист уразливих категорій осіб.

Література:

1. Дорожня карта з питань верховенства права, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 травня 2025 р. № 475-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/475-2025-%D1%80#Text>
2. Стратегія наркополітики на період до 2030 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2025 р. № 920-р. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/920-2025-%D1%80#Text>
3. Офіс Генерального прокурора. Статистика. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/statistika>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-688-1-34>

INCREASING THE LEVEL OF TRANSPARENCY AND OPENNESS IN PUBLIC ADMINISTRATION ACTIVITIES AS A KEY AREA FOR IMPROVING THE INTERACTION BETWEEN PUBLIC ADMINISTRATION ENTITIES AND MEDIA ORGANIZATIONS

ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПРОЗОРОСТІ ТА ВІДКРИТОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ ЯК ВАЖЛИВИЙ НАПРЯМОК ВДОСКОНАЛЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ З МЕДІА-ОРГАНІЗАЦІЯМИ

Borovyk L. A.

*PhD in Pedagogy, Associate Professor,
Corresponding Member of International
Personnel Academy,
Associate Professor at the Department of
Criminal Law and Administrative Law
Disciplines,
Academician Stepan Demyanchuk
International University of Economics
and Humanities
Rivne, Ukraine
ORCID ID: 0000-0002-8997-0577*

Боровик Л. А.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
член-кореспондент Міжнародної
кадрової академії,
доцент кафедри кримінально-правових
та адміністративно-правових
дисциплін
Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імені академіка Степана
Дем'янчука
м. Рівне, Україна
ORCID ID: 0000-0002-8997-0577*